

Spotřeba veterinárních antibiotik v ČR stále klesá, ve srovnání se zbytkem Evropy je podprůměrná

22.11.2022 - Petr Vorlíček | Státní veterinární správa ČR

V těchto dnech si i Státní veterinární správa (SVS) spolu s dalšími organizacemi v celém světě připomíná takzvaný Světový týden antimikrobiální osvěty vyhlašovaný Světovou zdravotnickou organizací (WHO).

V jeho rámci autority z oblasti humánní i veterinární medicíny a farmacie upozorňují na důležitost odpovědného používání antibiotik. Dobrou zprávou je skutečnost, že jejich spotřeba veterinárních antibiotik v českých chovech hospodářských zvířat se dlouhodobě snižuje a v porovnání s ostatními evropskými zeměmi je podprůměrná.

Nevhodné nebo nadměrné užívání antibiotik může vést k větší odolnosti bakterií, což je nebezpečné pro zvířata i lidi. „SVS proto dlouhodobě maximálně podporuje osvětu v této oblasti. V rámci svého dozoru kontroluje užívání antibiotik v chovech i výskyt jejich nadlimitních množství v potravinách živočišného původu,“ uvedl **ústřední ředitel SVS Zbyněk Semerád**.

O tom, že si soukromí a úřední veterinární lékaři i chovatelé začali uvědomovat důležitost zodpovědnějšího přístupu k antibiotikům, svědčí klesající spotřeba antibiotik v českých chovech hospodářských zvířat, která se dle dostupných údajů v letech 2008-2018 snížila o polovinu. Pokles pokračoval i v následujících letech, mezi roky 2020 a 2021 dosáhl 11 %. V rámci srovnávaných evropských zemí zaujímá Česká republika se svými 50 mg/PCU místo hluboko pod průměrem spotřeb veterinárních antibiotik Evropy (84,4 mg/PCU).

Organizace AnimalhealthEurope, která se zabývá veterinární medicínou, uvádí, že klesl prodej antibiotik v sektoru zvířat za posledních 10 let v celé Evropě v průměru o 47 %. Údaje Světové organizace pro zdraví zvířat (WOAH) ukazují, že celosvětové používání antimikrobiálních látek u zvířat se za tři roky snížilo o 27 %. Shromážděné údaje tak odrážejí pokračující zodpovědnější používání antibiotik v oblasti zdraví zvířat.

Rizikem plynoucím z nadměrného podávání antibiotik v chovech je nejen možný přenos rezistentních bakterií mezi jednotlivými zvířaty, tak „přenos rezistencí“ mezi jednotlivými mikroorganismy. Potenciální riziko představují také případné zbytky antibiotik v živočišných produktech a životním prostředí.

Státní veterinární dozor si tato rizika uvědomuje. V rámci monitoringu cizorodých látek proto mimo jiné sleduje výskyt nadlimitních hodnot antibiotik u všech kategorií potravin živočišného původu. Kontrolováno je rovněž užívání antimikrobiálních látek (antibiotik) v chovech. Celý systém má směřovat k tomu, aby byla veterinární léčiva používána odpovědně a pouze v odůvodněných případech.

V loňském roce bylo v rámci monitoringu reziduí a kontaminantů (tzv. cizorodých látek) vyšetřeno celkem 1810 vzorků na rezidua antibiotik. U velkých hospodářských zvířat byly odebrány z každého vyšetřovaného kusu vždy vzorky svalů, jater a ledvin na stanovení zbytků antibiotik. U drůbeže a králíků byly vyšetřovány vzorky svaloviny a jater. Vyšetřovány byly také vzorky ryb, mléka, vajec a medu. Maximální limit reziduí antibiotik byl překročen ve třech případech. Jednalo se o jednu

prasnici (oxytetracyklin ve svalu, játrech i ledvinách), tulathromycin u telete a dihydrostreptomycin v ledvině dojnice. Tato zjištění většinou svědčí o nedodržení ochranné lhůty po poslední aplikaci léku nebo o použití léku nesprávným způsobem. V žádném případě nebylo zjištěno překročení maximálního limitu reziduí v tkáních hospodářských zvířat u hromadně podávaných léků cestou medikovaného krmiva nebo vody k napájení.

Další, řádově stovky vzorků, jsou vyšetřovány na jatkách při každém podezření na nedodržení ochranné lhůty nebo informace o předchozí léčbě zvířat. Vzorky potravin živočišného původu jsou odebírány a vyšetřovány také při kontrolách zásilek v místě určení ze zahraničí. Ve všech případech zjištění nevyhovujícího nálezu jsou nařízena opatření k zabránění uvádění kontaminované potraviny ke spotřebiteli, nebo jsou zpřísněna kritéria dozoru na hospodářství s cílem zabránit většinou nesprávnému použití léčiva nebo nedodržení ochranné lhůty.

V dosavadním průběhu letošního roku bylo vyšetřeno 1751 vzorků z celkových 1785 plánovaných vzorků. K překročení maximálního limitu reziduí antimikrobik došlo ve dvou případech (benzylpenicilin u prasnice, dihydrostreptomycin a benzylpenicilin u telete). Obecně lze situaci v četnosti zjištění nevyhovujících (nadlimitních) vzorcích hodnotit jako příznivou. Přesto je nutné se zaměřit na kontrolu uvážlivého a přísně indikovaného použití antimikrobik.

Antibiotika se v chovech hospodářských zvířat používají v medicínsky odůvodněných indikacích s cílem zachování dobrého zdravotního stavu a užitkovosti a jejich odpovědné používání přináší řadu pozitiv. Minimalizují například četnost, závažnost a zdravotní dopady výskytu infekčních onemocnění zvířat a s tím spojené nepříznivé ekonomické dopady. Protože používání antibiotik přináší také řadu rizik, je v celé Evropské unii od roku 2006 zakázáno používat antibiotik coby stimulátorů růstu a produkce u potravinových zvířat, k čemuž do té doby mohlo legálně docházet. V České republice se díky opatřením na úrovni Ministerstva zemědělství, chovatelů a veterinárních lékařů zlepšuje zdravotní stav zvířat a některá ekonomicky i medicínsky závažná onemocnění zvířat se daří z chovů postupně „vymýtit“.

<https://www.svscr.cz/spotreba-veterinarnich-antibiotik-v-cr-stale-klesa-ve-srovnani-se-zbytkem-evropy-je-podprumerna>